

Erfaringer med interne whistleblower-ordninger

Foreningen for Kommunal- og Forvaltningsret i Danmark, 12. maj 2025

Karin Hoffmann-Hansen,
Chefkonsulent, KL

KL

Agenda

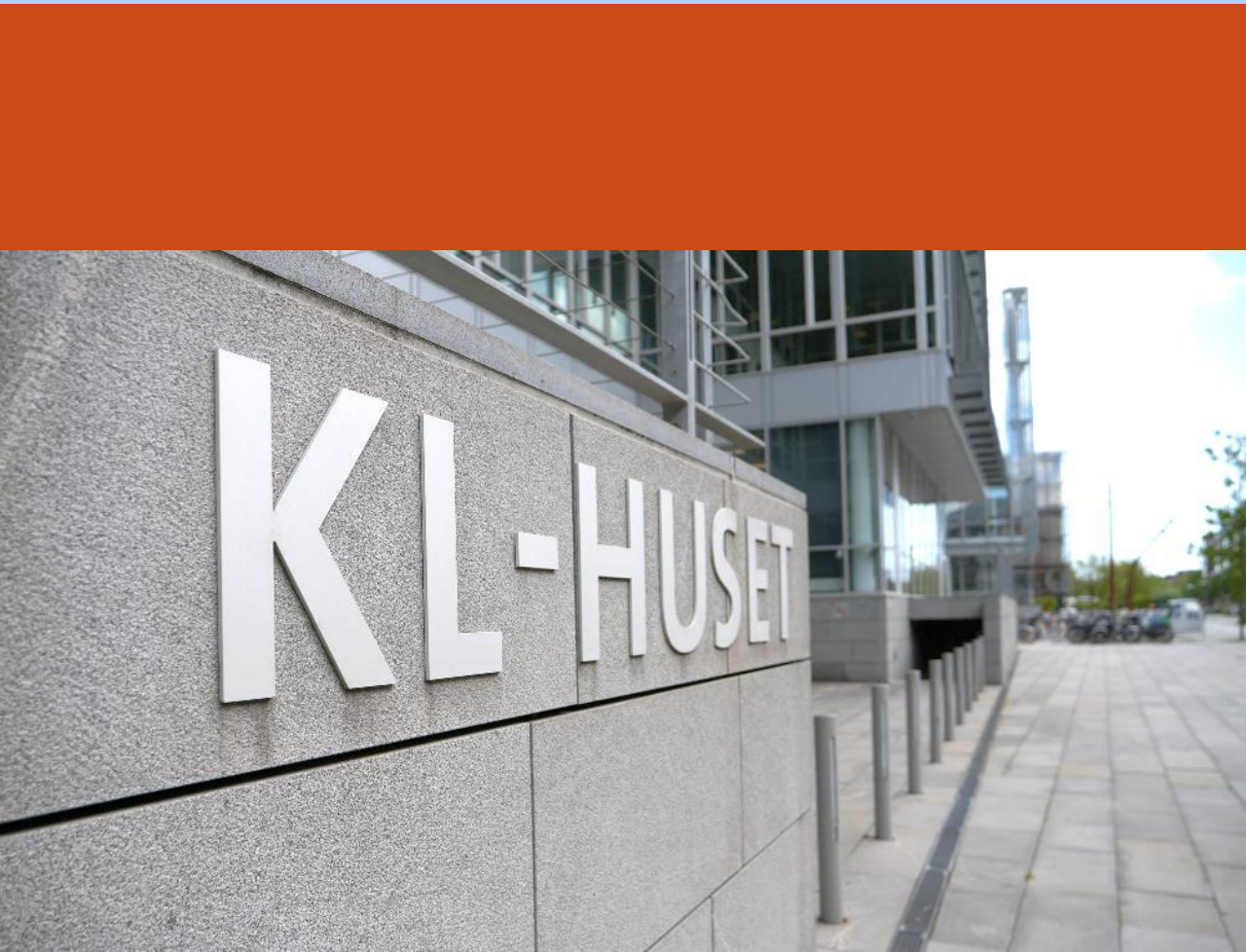
- Erfaringer fra KL's bistand til kommunerne
- Visitation af indberetninger
- Beskyttelse af whistleblowere
 - Personkredsen
 - Ansvarsfri videregivelse
 - Forbud mod repressalier
- Samspillet med forvaltningen og kommunalbestyrelsen

Erfaringer fra KL-bistand

til kommunernes whistleblowerenheder

The logo for KL, consisting of the letters 'K' and 'L' in a bold, dark blue, sans-serif font. The 'K' and 'L' are connected at the top and bottom, with a small gap between them in the middle.

KL's erfaringsgrundlag

13 kommuner

Visitation > 100 sager

Primært anonyme indberetninger

Ca 40 sager omfattet

Ca 30 sager - samarbejdskonflikter

Visitation af indberetninger

- Alvorskriteriet
- Rimelig mistanke
- Det klare udgangspunkt mht samarbejdskonflikter

• Alvorlig

whistleblowerloven

Indberetninger, som i øvrigt vedrører alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold.

”Forhold, hvis afdækning er i offentlighedens interesse”

For eksempel:

- Strafbare forhold
- Forvaltningsretlige regler
- Alvorlige overtrædelser af sektorlovgivning

- Omsorgspligter

Erfaringer

- Variation i indberetninger
- Tilsvarende variation i målestok

Ex. Seksuel chikane

Ex Medicinhåndtering

Ex Kort indelukning af barn i daginstitution

Ex Skoleleders reaktion på brandalarm

KL

Alarm

Rimelig mistanke

Whistleblowerloven

Overtrædelser: ”Enhver oplysning, herunder rimelig mistanke, om faktiske eller potentielle overtrædelser, som har fundet sted eller med stor sandsynlighed vil finde sted...”

- Ikke krav om egentligt bevis
- Rimelig mistanke
- Ej allerede offentligt kendte, åbenbart grundløse, rygter og sladder

Erfaringer

- Konkretiseringsgraden
- Første- eller andenhånd

KL

Samarbejdsconflikter

- Det klare udgangspunkt

Whistleblowerloven

- Klart udgangspunkt - Ikke eget ansættelsesforhold
- Klart udgangspunkt - Ikke konflikter mellem to eller flere
- Omfattet dog sexchikane og anden grov chikane
- Modifikation – mindre konflikter med stor risiko for skade

Erfaringer

- Vi følger udgangspunktet
- Afklaringsbehov – Arbejdsmiljøregler om psykisk arbejdsmiljø
- Eksempel om vold mod ansatte → overtrædelsen: ledelsessvigt

Beskyttelse af whistleblowere

- Hvem?
- Forudsætninger
- Indhold
 - Ansvarsfri videregivelse af fortrolige oplysninger
 - Forbud mod repressalier

Hvem?

Whistle- blower

Whistleblowerloven § 3, nr. 7

Kendskab til det indberettede forhold fra en arbejdsrelateret aktivitet, bl.a.

- Ansatte, litra a)
- Bestyrelsesmedlemmer, litra c)

Erfaringer

- Ikke kommunalbestyrelsesmedlemmer
- Anonyme whistleblowere

Forudsætning

Whistleblowerloven

- God tro om alvorlig lovovertrædelse eller andet alvorligt forhold
- God tro om rigtighed

(§ 6)

- Indberetning til wb-ordning, eller
- Offentliggørelse

(§ 5)

KL

Erfaringer

- God tro – Vi har ikke afvist indberetninger
- God tro – Vi har ikke set forsøg på bevidst falske anklager
- Vi har ikke set eksempler på offentliggørelse

Indhold

Ansvarsfri videregivelse af fortrolige oplysninger

Whistleblowerloven:

Hvis forudsætningerne i §§ 5 og 6 er opfyldt bryder man ikke tavshedspligten, hvis videregivelsen af oplysningerne i indberetningen var nødvendig for at afsløre det indberettede forhold (§ 7)

KL

Erfaringer

U2022.936H - straffesag

- T videregav 89 førtids-pensions-sager til en journalist.

Hensyn - videregivelse:

- Arbejdsprøvninger ulovlige efter T's opfattelse
- Aktuel mediedebat

Modhensyn - tavshedspligt

- Hensynet til de 89 borgere
- Tilliden ml. borgere og forvaltning
- Andre måder end videregivelse

Samme afvejning som i Strl § 152 e, nr. 2

Dom: Ej straffrihed – 10 x 500 kr.

Indhold

Forbud mod repressalier

Erfaringer

Sag BS-33549/2023-KBH – 2. oktober 2024

- Overtrædelse af udbudsregler (mindstekrav) – vedrører it-system
- Systemejer indgiver indberetning
- Systemejer nævner på et møde med sin chef om man ikke skal gøre undersøgeren (ej wb-enheden) opmærksom på tilsidesættelsen af mindstekrav
- Systemejer frataget systemejerskabet samme dag
- Parallelt: Strategiske overvejelser om revitalisering af systemejerskaber
- *Fratagelse: Strategi eller repressalie?*
- **Dom:** Repressalie – 100.000 kr. i godtgørelse

Whistleblowerloven

- En whistleblower må ikke udsættes for repressalier (§ 8).
- **Repressalier:** enhver form for ufordelagtig behandling eller ufordelagtig følge som reaktion på indberetning eller offentliggørelse.
- *Fx suspension, afskedigelse, degradering, overførsel af opgaver, forflytning, lønnedgang, negativ reference*

Samspeilet med forvaltningen og kommunalbestyrelsen

- Opfølgning, tavshedspligt,
videregivelse
- Overdragelse
- Orientering og/eller Indsigtsret
- Læring

The logo for KL (Danish Association of Municipalities) is displayed in a dark blue, bold, sans-serif font. It consists of the letters 'K' and 'L' joined together.

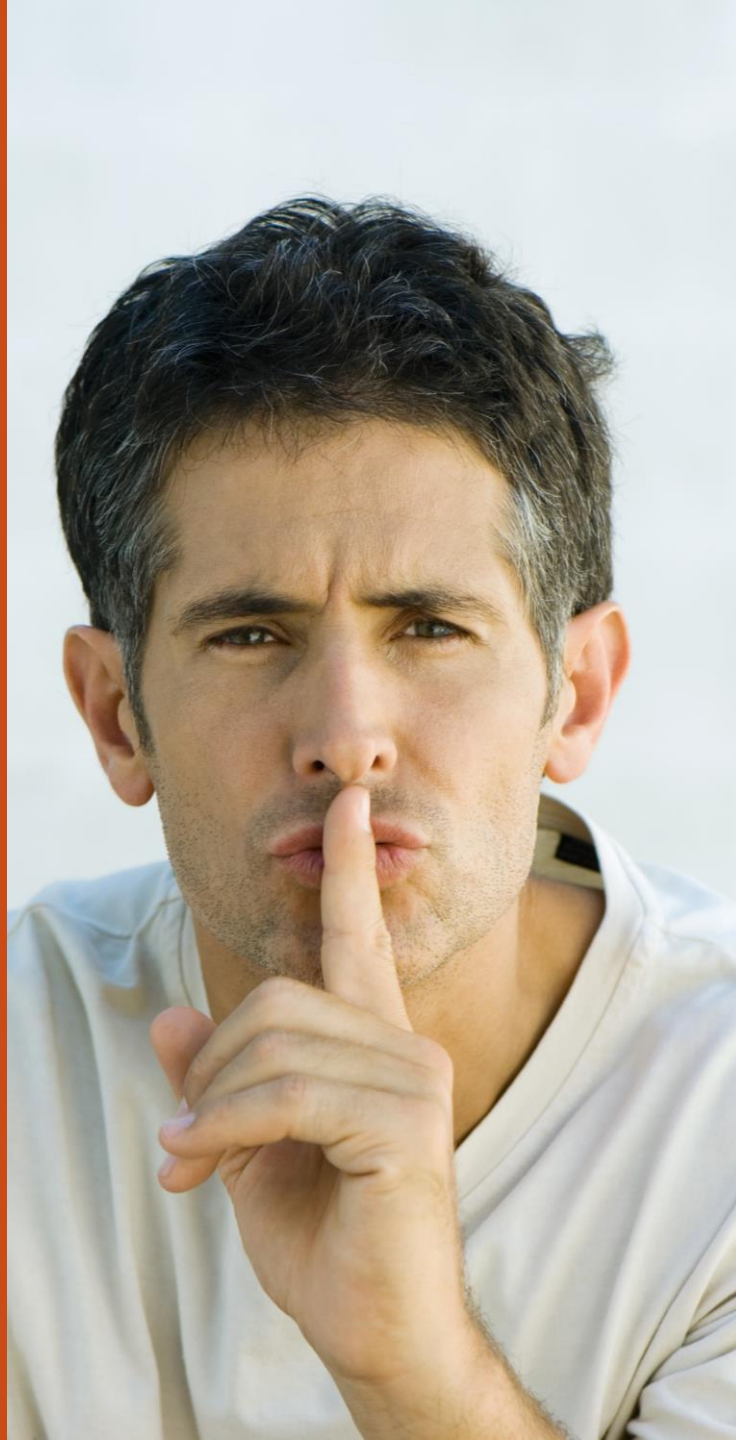
Indhold

Særlig tavshedspligt

Whistleblowerloven:

- Whistleblowerenheden har tavshedspligt om indholdet af indberetninger
- Tavshedspligten gælder også dem, som medlemmerne videregiver oplysninger til
- Udg.pkt.: Ikke videregive wb-identitet uden samtykke
- Videregive øvrige oplysninger ifm opfølgning

(§§ 25-26)

Erfaringer

Nødvendigt for opfølgning:

- Høre kommunaldirektøren om eventuelle foretagne undersøgelser
- I relevant og sagligt omfang orientere andre og KB, hvis opfølgningen vil påvirke kommunens funktionsmåde
- Ikke generel regel om orientering af KB om alle wb-sager (indsigt på wb-enhedens initiativ). Men ret til sagsindsigt
- Dokumentationsspor for pålæggelsen af særlig tavshedspligt i videregivelseskedden

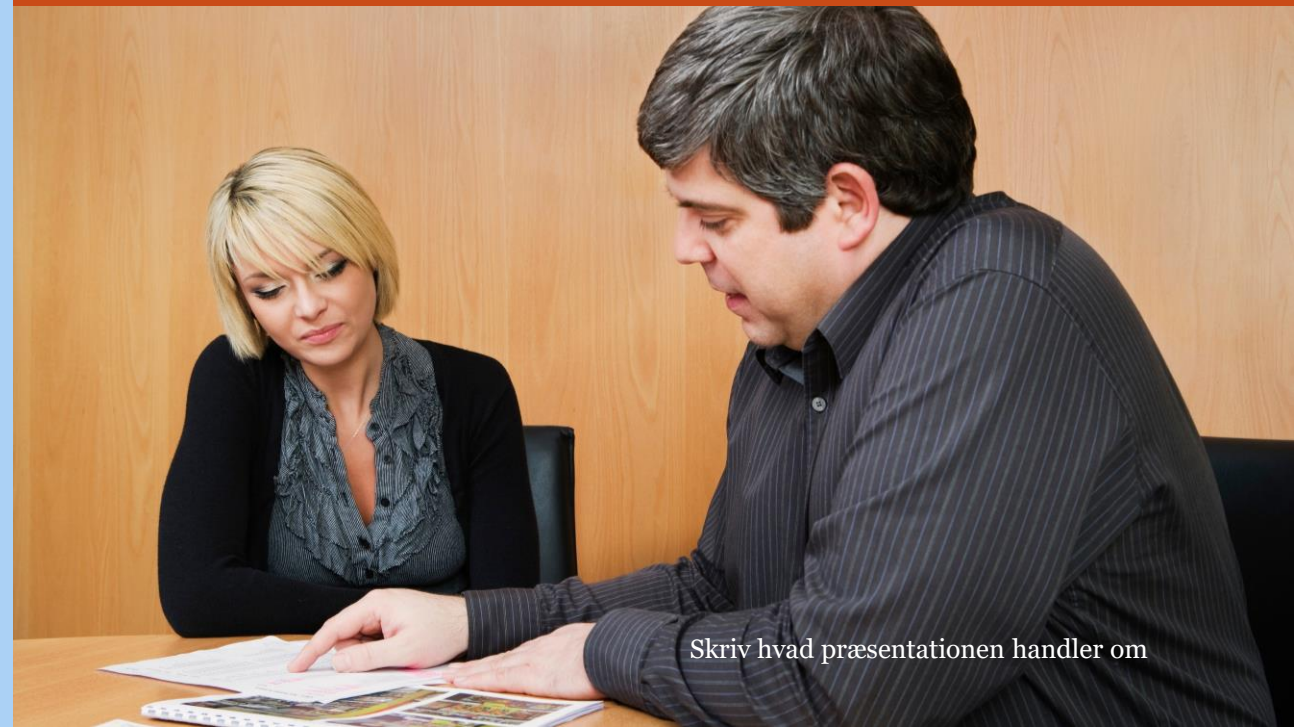
Overdragelse

Whistleblowerloven

- Tavs
- Lovbemærkninger: Fokus på wb-enhedens egen opfølgning
- Vejledningen forudsætter videregivelse til den juridiske enhed (kommunen), da wb-enheden ikke er født med kompetence til fx at afskedige eller politianmelde

Erfaringer

- Whistleblowerenheden kan overdrage sin rapport om opfølgningen til forvaltningen, minus wb-identitet
- Indfortolker overdragelsen som et nødvendigt led i opfølgningen

Læring i kommunalbestyrelsen

Whistleblowerloven

- Tavs

Erfaringer

- Oplysninger fra de overdragne rapporter
- Oplysninger fra offentlighedsordning (årligt)
- Drøfte og evt. vedtage justering af kommunens procedurer for wb-enheden
- Drøfte og vedtage justering på udvalgte sagsområder på baggrund af erfaringer fra whistleblowersagerne

Tak for ordet!

KL